

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
--------------------	---

ROZDZIAŁ PIERWSZY – STYLISTYKA

I. Style we współczesnej polszczyźnie	9
1. Style języka mówionego	10
a) Styl oficjalny (retoryczny)	10
b) Styl potoczny	13
c) Gwary środowiskowe	15
2. Style języka pisanego	17
a) Styl urzędowo-kancelaryjny	17
b) Styl publicystyczny	19
c) Styl naukowy	22
d) Styl popularnonaukowy	24
e) Styl artystyczny (literacki)	25
3. Język ogólnopolski (poprawna polszczyzna)	28
II. Słownictwo	29
1. Synonimy (wyrazy bliskoznaczne)	30
2. Antonimy (wyrazy przeciwstawne)	32
3. Homonimy	33
4. Wyrazy pokrewne	36
5. Wyrazy nacechowane emocjonalnie	37
6. Frazeologizmy	39
7. Neologizmy	44
8. Zapożyczenia językowe	45
9. Powtórzenia wyrazów i konstrukcji	47
10. Elipsa (wyrzutnia)	48
11. Pleonazmy (tautologie)	49
12. Peryfrazy i eufemizmy	50

ROZDZIAŁ DRUGI – PRACE PISEMNE

I. Błędy językowe w wypracowaniach	53
1. Brak spójności tekstu	53
2. Powtórzenia wyrazów i konstrukcji	55
3. Brak trójdzielnej kompozycji pracy	55
4. Niepoprawny szyk wyrazów w zdaniu	57
5. Błędy stylistyczne	58
6. Błędy leksykalne	59
7. Błędy frazeologiczne	60
8. Błędy fleksyjne	60
9. Błędy merytoryczne	62
II. Formy wypowiedzi szkolnych	65
1. Opowiadanie	65
2. Opis	74
a) Opis postaci	76
b) Opis przedmiotu	79
c) Opis miejsca	81
d) Opis przeżyć wewnętrznych	83
e) Opis przyrody	89
f) Opis sytuacji	95
g) Opis obrazu	99
3. Charakterystyka	105
4. Recenzja	110
a) Recenzja książki	111
b) Recenzja filmu	112
c) Recenzja sztuki teatralnej	113
5. Rozprawka	118
6. Sprawozdanie	126
a) Sprawozdanie z wycieczki szkolnej	128
b) Sprawozdanie z uroczystości	128
7. Reportaż	131
8. Podanie	135
9. Życiorys	139
10. Zaproszenie	144
11. Ogłoszenie	146
12. List	149
13. Przemówienie	153
14. Streszczenie	157

15. Notatka	159
16. Wywiad	163

ROZDZIAŁ TRZECI – ANALIZA TEKSTU LITERACKIEGO

I. Liryka	166
1. Definicja liryki	166
2. Odmiany liryki	166
liryka bezpośrednia	166
liryka pośrednia	167
liryka opisowa	167
liryka sytuacyjna (dialogu)	167
liryka narracyjna	168
liryka zwrotu do adresata	168
liryka inwokacyjna (apelu)	168
liryka podmiotu zbiorowego	169
liryka wyznania	169
liryka maski	170
liryka roli	170
3. Gatunki liryczne	171
a) Sonet	171
b) Elegia	172
c) Fraszka	172
d) Hymn	173
e) Pieśń	174
f) Oda	175
g) Tren	176
4. Środki artystyczne	177
a) Środki leksykalne	177
b) Środki stylistyczne	178
c) Środki fonetyczne	180
d) Środki składniowe	182
5. Rodzaje wiersza	185
wiersz sylabotoniczny	185
wiersz sylabiczny	186
wiersz toniczny	186
wiersz wolny	187
wiersz biały	187
wiersz stroficzny	187
wiersz stychiczny	188

II. Epika	194
1. Elementy tworzące w utworze epickim świat przedstawiony	194
2. Główne gatunki epiki	195
a) Nowela	195
b) Opowiadanie	196
c) Mit	196
d) Baśń	196
e) Powieść	196
f) Epopeja (epos)	197
g) Legenda	197
h) Pamiętnik	197
III. Dramat	203
1. Budowa dramatu	204
2. Główne gatunki dramatu	204
a) Tragedia	204
b) Komedia	204
IV. Formy mieszane	218
Ballada	218
Bajka	218
Satyra	218
ODPOWIEDZI DO ĆWICZEŃ	230

Wstęp

„Język polski na piątkę z plusem” to publikacja powstała z myślą o uczniach gimnazjów, a zwłaszcza o trzecioklasistach kończących edukację na tym etapie. Może z niej jednak korzystać każdy, kto chce pogłębić swoją wiedzę polonistyczną oraz ćwiczyć styl i umiejętność redagowania różnych form wypowiedzi.

W książce zostały omówione zagadnienia z zakresu:

- stylistyki,
- form wypowiedzi szkolnych,
- analizy tekstu literackiego.

Przedstawione w przystępny sposób wiadomości ułatwią uczniom zrozumienie zagadnień językowych oraz umożliwią im zapoznanie się z treściami programowymi z języka polskiego wymaganymi na egzaminie kompetencji.

Książka zawiera bogaty materiał ćwiczeniowy. Różnorodne ćwiczenia językowe i literackie umożliwiają kształtowanie umiejętności analizy i interpretacji tekstów, czytania ze zrozumieniem oraz rozwijają umiejętność redagowania krótszych i dłuższych form wypowiedzi pisemnej.

Książka ma charakter ćwiczeniowy, a także syntetyzujący i porządkujący wiedzę gimnazjalisty z zakresu m.in. poetyki, stylistyki, fleksji, frazeologii oraz budowy tekstów.

Polecam ją zarówno uczniom do samodzielnej nauki, jak i nauczycielom jako pomoc w codziennej pracy z uczniami na lekcji.

Powodzenia

Autorka

ROZDZIAŁ PIERWSZY

– STYLISTYKA

I. Style we współczesnej polszczyźnie

We współczesnej polszczyźnie można wyróżnić wiele stylów, które są specyficznymi odmianami języka ogólnopolskiego. Cechy prawidłowego stylu to m. in.:

- odpowiednio dobrane słownictwo,
- właściwa danemu stylowi budowa zdań,
- odpowiednie środki językowe tworzące nastrój i pełniące funkcje zgodne z przeznaczeniem tekstu.

Na lekcjach języka polskiego nauczyciele często zwracają uwagę na to, że taki czy inny wyraz nie został odpowiednio użyty w danym tekście, ponieważ jest charakterystyczny dla innego stylu wypowiedzi. **Znajomość stylu i jego konsekwentne stosowanie są bardzo ważne, gdyż od tego zależy ocena pracy pisemnej.**

O wiele przyjemniej czyta się pracę spójną, zrozumiałą, poprawną merytorycznie i stylistycznie.

Umiejętność odróżniania stylów współczesnej polszczyzny przyda się również gimnazjalistom przystępującym do egzaminu, bowiem coraz częściej we wszelkiego rodzaju testach występują pytania o rodzaj stylu, w jakim jest napisany dany tekst.

Warto zatem uporządkować najważniejsze wiadomości dotyczące stylów współczesnej polszczyzny. Znajdziecie tu teksty zaczerpnięte z różnych źródeł, zawierające słownictwo oraz konstrukcje składniowe właściwe danemu stylowi. Ćwiczenia zamieszczone w tym rozdziale pomogą w utrwaleniu zdobytych wiadomości.

Podział stylów

Style współczesnej polszczyzny dzielimy na dwie podstawowe grupy:

- **styl języka mówionego,**
- **styl języka pisanego.**

Słownictwo proste, potoczne jest charakterystyczne niemal wyłącznie dla języka mówionego, natomiast styl języka pisanego wymaga słownictwa staranniej dobranego, wyszukanego. Jednak nie jest to reguła, bowiem styl wypowiedzi – zarówno ustnych, jak i pisemnych – w dużej mierze zależy od kultury języka danego człowieka, jego wykształcenia, charakteru, środowiska, w którym żyje, a także wychowania.

1. Style języka mówionego

Wyróżniamy następujące style:

- styl oficjalny (retoryczny),
- styl potoczny,
- gwary środowiskowe.



a) Styl oficjalny (retoryczny)

Jest to styl charakterystyczny dla przemówień i innych wystąpień publicznych. Zbliżony jest do języka pisanego, gdyż wszelkie przemówienia przygotowywane są zazwyczaj w formie pisemnej.

Cechy stylu oficjalnego:

- występują liczne formy wykrzyknikowe,
- występują pytania retoryczne i partykuły,
- można powtarzać wyrazy w celu wzmocnienia znaczenia przekazywanych treści,
- występują schematyczne zwroty i wyrazy okazjonalne,
- występują związki frazeologiczne.

Przykład wypowiedzi w stylu oficjalnym:

Solidarność w imię przyszłości człowieka i ludzkości

(...) Solidarność musi iść przed walką. Wówczas ludzkość może przetrwać. I może przetrwać i rozwijać się każdy naród w wielkiej ludzkiej rodzinie. Bo co to znaczy solidarność? Solidarność to znaczy sposób bytowania w wielości ludzkiej, na przykład narodu, w jedności, w uszanowaniu wszystkich różnic, wszystkich odmienności, jakie pomiędzy ludźmi zachodzą, a więc jedność w wielości, a więc pluralizm, to wszystko mieści się w pojęciu solidarności. (...)

Powiedziałem: solidarność musi iść przed walką. Dopowiedziałem: solidarność również wyzwala walkę. Ale nie jest to nigdy walka przeciw drugiemu. Walka, która traktuje człowieka jako wroga i nieprzyjaciela – i dąży do jego zniszczenia. Jest to walka o człowieka, o jego prawa, o jego prawdziwy postęp: walka o dojrzały kształt życia ludzkiego. Wtedy bowiem to życie ludzkie na ziemi staje się „bardziej ludzkie”, kiedy rządzi się prawdą, wolnością, sprawiedliwością i miłością. (...)

Człowiek współczesnej cywilizacji zagrożony jest chorobą powierzchowności, niebezpieczeństwem splotenia. Trzeba pracować dla odzyskania głębi – tej głębi, która właściwa jest ludzkiej istocie. Tej głębi, która wyzwala jego umysł i serce, podobnie

jak morze wyzywa. Jest to właśnie głębia prawdy i wolności, sprawiedliwości i miłości. Głębia pokoju. (...)

W tym kontekście pragnę zwrócić się obecnie ze słowem szczególnym do ludzi morza. Do wszystkich, którzy żyją wzdłuż wybrzeży Bałtyku, również i w krajach ościennych – ale w sposób szczególny do was, ludzie polskiego morza. A zarazem wszyscy na świecie ludzie morza pływający pod polską banderą. (...)

Praca wasza, ciesząca się zasłużonym uznaniem społeczeństwa, to ciężki trud, wymagający wielu ofiar i wyrzeczeń: częstej i długiej nieraz rozłąki z rodziną i przyjaciółmi; wymagający hartu ducha, odwagi, męstwa, solidarnej współpracy w obliczu niebezpieczeństwa i trudności. Morze jest niejako warsztatem waszej codziennej pracy. Bywa ono niekiedy groźne i niebezpieczne. Każdego roku pochłania, jak wiecie, wiele ofiar. Ileż powoduje tragedii rodzinnych! (...)

Fragment przemówienia Jana Pawła II skierowanego do ludzi morza.

(Gdynia 11 czerwca 1987 r.)

Ćwiczenia

1. Przeczytaj przemówienie Jana Pawła II, a następnie wypisz z tekstu po jednym przykładzie następujących środków retorycznych: wykrzyknienie, bezpośredni zwrot do odbiorcy, powtórzenie, pytanie retoryczne.

.....

2. Przygotuj przemówienie okolicznościowe, które wygłosisz podczas uroczystości z okazji spotkania po 10 latach absolwentów twojej szkoły.
3. Podane wyrazy, wyrażenia i zwroty, charakterystyczne dla mowy potocznej, zamień na takie, które można wykorzystać w przemówieniu bądź w oficjalnym wystąpieniu.

zaharowany –
 czadowy –
 suszy mnie w gardle –
 spadaj –
 dać cynk –
 zwiewać –
 czepiać się kogoś –

4. Przeczytaj uważnie fragment kazania Piotra Skargi, a następnie wykonaj polecenia.

Jako najmilszej swej matki miłować i onej czcić nie macie, która was urodziła i wychowała, nadała¹, wyniosła? Bóg matkę czcić rozkazał. Przeklęty, kto zasmuca matkę swoją. A która jest pierwsza i zasłużeńsza matka jako ojczyzna, od której imię macie i wszystko, co macie, od niej jest? Która gniazdem jest matek wszystkich i powinowactw wszystkich, i komorą dóbr wszystkich waszych. (...) Rozmyślcie, jakie od tej matki, od Korony i Rzeczypospolitej tej, dobrodziejstwa i upominki macie. Ona wam wiary ś. katolickiej, przez którą do wiecznej ojczyzny przychodzicie, dochwalała (...). Ona jej od fałszywych nauk i jądów heretyckich obroniła. (...) Ta miła matka podała wam złotą wolność, iż tyranom nie służycie, jeno bogobojnym panom i królom, których sami sobie obieracie. (...) Samiście tylo² sobie tyranami, gdy praw nie wykonywacie, a do sprawiedliwości fałszywą wolnością, albo raczej swawolnością, przeszkody sobie sami czynicie. (...)

Patrzcie, do jakich dostatków i bogactw, i wczasów³ ta was matka przywiodła, a jako was ozłociła i nadała, iż pieniędzy macie dosyć, dostatek żywności, szaty tak kosztowne, sług takie gromady, koni, wozów; takie koszty⁴, dochody pieniężne wszędzie pomnożone. (...) Sama tylko matka mało ma. (...)

Gdy okręt tonie, a wiatry go przewracają, głupi tłumoczki i skrzynki swoje opatrjuje⁵ i na nich leży, a do obrony okrętu nie idzie i mniema, że się sam miłuje, a on się sam gubi. Bo gdy okręt obrony nie ma, i on ze wszystkim, co zebrał, utonąć musi. (...) Ten najmilszy okręt ojczyzny naszej wszystkich nas niesie, wszystko w nim mamy, co mamy. Gdy się z okrętem źle dzieje, gdy dziur jego nie zatykamy, gdy wody jego nie wylewamy, gdy się o zatrzymanie jego nie staramy, gdy dla bezpieczeństwa jego wszystkim, co w domu jest, nie pogardzamy: zatonie, i z nim my sami poginiemy.

Piotr Skarga „O miłości ku ojczyźnie i o pierwszej chorobie Rzeczypospolitej,
która jest z nieżyczliwości ku ojczyźnie”

a) Wskaż w tekście przynajmniej trzy środki retoryczne.

.....

b) Przygotuj przemówienie, które wygłosisz z okazji Święta Niepodległości. W tym celu przeredaguj kazanie Piotra Skargi i napisz je współczesną polszczyzną.

¹ nadać – wspomóc

² tylo – tylko

³ wczasy – wygody

⁴ koszty – wydatki

⁵ opatrzywać – pilnować

b) Styl potoczny

Jest to odmiana języka, która służy do porozumiewania się w różnych sytuacjach życiowych. W stylu potocznym objaśniamy niezrozumiałe wypowiedzi i sformułowania, a przede wszystkim używamy go podczas rozmowy. Stylem tym często posługujemy się, pisząc listy, felietony, poradniki czy pamiętniki.

Styl potoczny często mylony jest z żargonem, czyli tzw. gwara środowiskową (uczniowską, robotniczą), np. *palnij się w pałę, ty czubie, spadaj*.

Cechy stylu potocznego:

- występują liczne wyrazy nacechowane emocjonalnie, wyrażające stosunek do tego, o czym mówimy, np. *na otyłą kobietę powiemy gruba baba, zamiast ciężko pracować można powiedzieć dosadniej harować,*
- występują wyrazy wieloznaczne, które są właściwie rozumiane w kontekście całej wypowiedzi,
- występuje wiele form skróconych – skrótów i skrótowców,
- liczne są synonimy,
- dużo jest zapożyczeń z gwar środowiskowych, np. z gwary uczniowskiej: *koleś, kujon,*
- występują wyrazy modne, np. *wypasiony, odlotowy,*
- wiele jest wyrazów o treści ogólnej, zrozumiałych w połączeniu z odpowiednią sytuacją, gestami i mimiką, np. *taki, tamta, tam, wtedy, kiedyś,*
- wiele jest rzeczowników konkretnych, mało zaś abstrakcyjnych,
- zdania są niezbyt rozbudowane, raczej krótkie, pojedyncze lub współrzędnie złożone,
- często występują zdania urwane.

Przykład tekstu napisanego stylem potocznym:

*Siedzimy u mamy w Garwolinie z ciotką
wchodzi cicha pani
okazuje zaproszenie na 8 marca
na herbatkę w WOK przez GOK
do przekazania dalej
co to znaczy?
Kombinujemy
– nie wiadomo
poszła.
Ciotka
– to ta od napadów koguta?
Mama
– ta*



– a co ona taka dziś cicha?

Ja

– wygląda na cichą

Ciotka

– o, jak ona krzyczy, jak umie kląć

Ja

– ta pani, tak? a kogut?

Mama

– Idę koło jej domu, od razu mam koguta na plecach, ogarniam się torbą, on fruwa do mnie, wołam „niech pani zamknie koguta!” Zamknęła. Potem otworzyła. Napadł na Stefę. Mijałam ją bez słowa. To dziś, macie, przysła

Ciotka

– Może chciała coś o kogucie, ale zobaczyła nas troje

Na drugi dzień ciotka poszła coś kupić, wraca

– za furtką kogut stał

– ale nie przed?

– za, piał i piał

Siedziała u mamy akurat dawna sąsiadka

– Jak mieszkałam tu, miałam kaczkę, i ta od koguta miała kaczkę. Przyszły święta, zarznęłam. Tamta widziała i nic. Dopiero jak zjedliśmy, to tamta: zjadłam jej kaczkę. Ja się dziwiłam, że kaczka taka twarda przy pieczeniu. Zamieniona kaczka. Moja była młodsza. Pomyliłam. Chcę jej zwrócić moją. Ona nie, tylko dać jej tamtą kaczkę. Skąd ja jej wezmę tamtą kaczkę?

Miron Białoszewski „Drób i niedrób między ludźmi” (fragm.)

Ćwiczenia

1. Do podanych wyrazów, wyrażeń i zwrotów dopisz wyrazy bliskoznaczne charakterystyczne dla stylu potocznego.

kobieta –

zgrabna dziewczyna –

śmiać się –

odprężyć się –

2. W tekście „Drób i niedrób między ludźmi” Mirona Białoszewskiego wskaż trzy elementy charakterystyczne dla języka potocznego.

.....

3. Zapisz w formie dialogu rozmowę prowadzoną między uczniami przed lekcją, na której ma się odbyć sprawdzian.

c) Gwary środowiskowe

Termin „gwara” najczęściej odnosimy do języka ludności wiejskiej, zamieszkałej w pobliżu jednego ośrodka administracyjnego czy kulturalnego. Oprócz **gwar ludowych** istnieją w polszczyźnie tzw. **gwary środowiskowe**, zróżnicowane już nie ze względu na terytorium, lecz socjalnie.

Gwara środowiskowa to specyficzny język, którym posługują się ludzie należący do określonego środowiska. Wyróżniamy np.:

- gwarę uczniowską, studencką,
- gwarę teatralną,
- gwarę złodziejską (żargon),
- gwarę więzienną (żargon).

Swoistość tej odmiany języka mówionego polega na tym, że w sposób bardziej wyrazisty nazywa pewne rzeczy, zjawiska czy stany.

Żargon jest odmianą gwary środowiskowej charakterystyczną głównie dla środowisk przestępczych. W żargonie używa się tzw. wyrazów maskujących, służących ukryciu określonych treści.

Gwary miejskie używane były głównie przez ludność przybyłą ze wsi do miasta. Jedną z bardziej znanych była gwara warszawska, spopularyzowana przez znanych warszawskich pisarzy – Stanisława Grzesiuka i Stefana Wiecheckiego (Wiecha).

Przykłady wyrazów i zwrotów charakterystycznych dla gwary teatralnej:

ogoniarz, małorolny, halabardnik – aktor grający małe role

marmurki – obojętna publiczność

nagrać kubel – przeinterpretować tekst

kubel – aktor, którego łatwo na scenie rozśmieszyć

Przykłady wyrazów i zwrotów charakterystycznych dla gwary studenckiej i uczniowskiej:

psorka – nauczycielka

całka – student matematyki

grajek – student szkoły muzycznej

odstawiać dupogodziny – uczyć się

kloakwium – kolokwium

3. Z podanego fragmentu utworu „Róża” Stefana Żeromskiego wypisz słownictwo charakterystyczne dla żargonu przestępczego. Wyjaśnij znaczenie wypisanych wyrazów.

(...) całą kompanią idziemy najprzód na gire, a potem do Mańki. Mam sześć papierowych fałatów i trochę szmergla. Stawiam – Stasiek, słyszysz? – czterdziestkę per twarz i agata do rana.

.....

2. Style języka pisanego

- We współczesnej polszczyźnie pisanej wyróżnić można następujące style:
- styl urzędowo-kancelaryjny,
 - styl publicystyczny,
 - styl naukowy,
 - styl popularnonaukowy,
 - styl artystyczny.



a) Styl urzędowo-kancelaryjny

Styl urzędowo-kancelaryjny używany jest w instytucjach i urzędach. Wykorzystuje się go do pisania podań, odwołań, formułowania przepisów oraz do wypełniania urzędowych druków, które służą regulowaniu życia danej społeczności. Pisma urzędowe umożliwiają porozumiewanie się instytucji z obywatelami, toteż powinny być pisane językiem precyzyjnym i zrozumiałym.

Cechy stylu urzędowo-kancelaryjnego:

- brak wyrazów nacechowanych emocjonalnie,
- brak form regionalnych i środowiskowych,
- występuje słownictwo zawodowe, terminy fachowe,
- wyrazy w większości są jednoznaczne i precyzyjne,
- występują wyrazy obce i rzeczowniki abstrakcyjne,
- połączenia wyrazów są schematyczne, np. *zwracam się z prośbą...*, *proszę o pozytywne rozpatrzenie prośby...*, *uprasza się o...*, *wzywa się do...*,
- czasowniki występują w formie bezosobowej, np. *zrobiono*, *ustalono*, *zabroniono*,
- zdania są bardzo rozbudowane, niekiedy trudne do zrozumienia z powodu nadmiaru fachowych terminów,
- często przywoływane są numery paragrafów i artykułów.

Przykład tekstu napisanego stylem urzędowo-kancelaryjnym:

Odpowiedzialność majątkową ponosi pracownik, który wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych ze swej winy wyrządził pracodawcy szkodę (art. 114 k.p.). Do powstania odpowiedzialności pracowniczej konieczne jest łączne wystąpienie czterech przesłanek, a mianowicie:

- *powstanie szkody,*
- *bezprawność działania lub zaniechania działania,*
- *wina (umyślna lub nieumyślna),*
- *związek przyczynowy między zawinionym działaniem lub zaniechaniem pracownika a powstałą szkodą.*

Szkoda stanowi uszczerbek w chronionych interesach pracodawcy, wyrażający się w różnicy pomiędzy stanem, jaki już istniał i jaki mógłby istnieć, gdyby szkody nie wyrządzono. Nie chodzi tu jednak o zawinione niedopełnienie przez pracownika obowiązków pracowniczych czy nawet usiłowanie wyrządzenia szkody, jeżeli w konsekwencji do niej nie doszło.

Fragment artykułu z „Gazety Prawnej”, Nr 41, 27-29 lutego 2004 r.

Na podanym przykładzie widać, jak bardzo styl urzędowy różni się od stylu potocznego, znanego z życia codziennego. W cytowanym tekście przeważają rzeczowniki odczasownikowe, np. *niedopełnienie, zaniechanie*, których nie używamy podczas zwykłej rozmowy, oraz występują bezosobowe formy czasowników, np. *wyrządzono*.

Ćwiczenia

1. Przekształć wypowiedzenia na zdania w stylu potocznym i zapisz je.

a) Po odejściu od kasy reklamacji nie uwzględnia się.

.....

b) Sprzedaż alkoholu nieletnim zabroniona.

.....

c) Wzywa się wszystkich uczniów Gimnazjum Nr 100 w Słupsku do jednoczenia się w sprawie niedopuszczenia do likwidacji sali gimnastycznej.

.....

d) Uczniowie zobowiązani są do przestrzegania regulaminu wycieczki.

.....

2. Napisz w punktach regulamin zachowania uczniów w autokarze szkolnym.

.....

3. Popraw w podanych zdaniach błędy stylistyczne polegające na złym doborze słownictwa w stosunku do treści.

a) W odpowiedzi na pański list z prośbą o wywalenie śmieci spod bloku, informuję, że pana dziwaczne roszczenia nie zostały przez gminę potraktowane poważnie.

.....

b) Po konfrontacji poszkodowanych wyszło, że jednej babce został wybity przedni ząb.

.....

4. Przygotuj trzy napisy w stylu urzędowym, które chciałbyś umieścić na drzwiach swego domu.

.....

b) Styl publicystyczny

Styl publicystyczny występuje głównie w prasie. Nie jest stylem jednolitym, poszczególne formy dziennikarskie posługują się specyficznym słownictwem. Ze względu na różnorodność form publicystycznych styl ten łączy pewne cechy stylu artystycznego i urzędowego. Teksty publicystyczne mają na celu nie tylko przekazywanie informacji, ale także ocenianie zjawiska, wpływanie na uczucia odbiorcy i jego opinie.

Cechy stylu publicystycznego:

- występują liczne wyrazy popularne i abstrakcyjne,
- występują związki frazeologiczne,
- słownictwo jest proste i konkretne, a przede wszystkim sugestywne, nacechowane emocjonalnie,
- brak skomplikowanych konstrukcji składniowych.

Przykład tekstu napisanego stylem publicystycznym:

Każdego roku 30 sierpnia w małym hiszpańskim mieście Bunol niedaleko Walencji obchodzone jest niezwykle święto: „tomatina”. Cztery ciężarówki wyładowują na placu zawartość – 125 ton pomidorów. W południe zaczyna się walka. Ze wszystkich stron lecą czerwone pociski. Kłębą się wpołnagie ciała, pokryte całkowicie miąższem pomidorów, a ulicami spływają czerwone potoki. Święto jest obchodzone od 1944 roku. Nikt nie pamięta, dlaczego doszło po raz pierwszy do pomidorowej bitwy. Jednak na tyle spodobała się ona uczestnikom, że postanowiono ją powtarzać co rok.

Fragment artykułu z magazynu „Fokus”.

W przedstawionym tekście zawarte są nie tylko informacje, ale także ocena zjawiska, np. *niezwykłe święto*. Występują tu sformułowania nacechowane emocjonalnie, oddziałujące na wyobraźnię, np. *kłębą się ciała, spływają czerwone potoki*. Treść jest zrozumiała dla większości odbiorców.

Ćwiczenia

1. Przeczytaj podany wyżej fragment artykułu z miesięcznika „Fokus”, a następnie wykonaj polecenia.

a) Nadaj własny tytuł artykułowi.

.....

b) Przeredaguj tekst tak, aby nabrał charakteru sensacyjnego.

.....

2. Przeczytaj fragment felietonu, a następnie wykonaj polecenia i odpowiedz na pytania.

Rysio skończył dwa lata, a tatusiowi skończył się czas ojcowskiego błogostanu. Co za baran powiedział, że dopiero w wieku pokwitania następuje bunt załogi, podczas którego rodziców-kapitanów wyrzuca się za burtę, rekinom na pożarcie? Dziecko ma dwa

lata, a tatuś może już sobie hasło: „autorytet ojcowski” umieścić obok takich pojęć, jak „mamuty”, „Mieszko I” i „zeszłoroczny śnieg”. Czyli było, ale się zmyło.

Dziecko w zastraszającym tempie poszerza zakres środków wyrazu swej dezaprobaty dla porządku cywilnoprawnego zaprowadzonego przez rodziców. Do klasycznego okrzyku „nie!”, dochodzi tupanie nogami oraz, zwłaszcza przy jedzeniu, zaciskanie pięści i robienie kwaśnej, skrzywionej miny. Zupełnie jakby tatuś karmił dziecko dżdżownicami w sosie musztardowym, a nie pożywną kaszką wyprodukowaną przez wiodącego producenta kaszek i opatrzoną certyfikatem instytucji zasługującej na społeczne uznanie. Ostatnio doszło jeszcze – to już prawdziwa bezczelność ze strony obywatela nierozstającego się z pieluchą – wymowne patrzenie w sufit i po ścianach, gdy tatuś prosi dziecko o przyniesienie piłki. Zaraz, w końcu kto tu rządzi!?(...)

Marcin Przewoźniak „Tatusiu, ja tu rządę” w: „Twoje dziecko”, Nr 2, luty 2004 r.

- a) Z podanego tekstu wypisz wyrazy nacechowane emocjonalnie oraz wyrazy, wyrażenia i zwroty charakterystyczne dla stylu potocznego.

.....

- b) Wypisz zdanie, które bliskie jest stylowi naukowemu.

.....

- c) Czy tekst bawi, czy wywiera emocje negatywne? W jaki sposób autor wpływa na uczucia odbiorcy?

.....

- d) Jaki charakter ma podany tekst: sensacyjny, naukowy czy obyczajowy? Uzasadnij.

.....

